

Ignasi Riera

Ni Hitler ni Stalin: PSOE

Encara no havíem paït la setmana electoral, quan ens hem trobat a València capbussats en una magna cerimònia (penitencial) de la confusió. Un Congrés d'Intel·lectuals on l'estalinisme ha esdevingut l'única bèstia a abatre.

Si, fa cinquanta anys, escriptors de tot el món anaven a València, capital de la República, «en defensa de la cultura» i contra el feixisme clar, concret, actiu i armat... a tres-cents quilòmetres de la primera fase del II Congrés, el juny de 1987 escriptors de tot el món han sigut convidats a València per reafirmar la socialdemocràcia com a «única» alternativa democràtica. Al món, naturalment. Molts hi han anat, a més, per confessar-se i confessar que s'havien equivocat..., per prometre, humils, als seus companys d'ofici, que no cediran mai més als «dik-tats» de Joseph Stalin i col·legues (entre els quals, el prestigi, l'acapara Fidel Castro i els sandinistes).

Fa cinquanta anys el II Congrés va dedicar una atenció preferent a explicar les conquestes que defensaven, amb les armes, un estat de dret. La insistència en la pluralitat cultural d'Espanya donà relleu especial a la delegació catalana, encapçalada pel professor Jaume Serra i Hünter, i a la valenciana, presidida per Carles Salvador: l'un i l'altre van fer les seves ponències en català i insistiren en la idea que sense autonomia..., sense defensa ardida dels fets diferencials..., mai no hi hauria llibertat. En el *revival* de 1987... no hi ha hagut delegació catalana oficial i les ponències en català han estat traduïdes (sense avisar els autors ni fer-ho constar) al castellà. (¡I quines versions, Verge dels Desemparats!).

La presidència del Congrés va ser atorgada a un notable poeta i crític, Octavio Paz, representant genuí dels intel·lectuals que s'han anat decantant, com més va més, a posicions conservadores. Entre els seus corifeus, Mario Vargas Llosa, Jorge Semprún... però amb l'absència irritada (i irritant

per als organitzadors) de Rafael Alberti, i la marginació de supervivents valencians, com Gonçal Castelló o Ricard Blasco.

Un es pregunta, ingenu: ¿Que ja no ha de ser defensada la cultura? Potser... de les multinacionals de la indústria cultural... o dels drames de marginació cultural provocats per les bosses de pobresa o per les noves migracions... o de l'«apartheid» sud-africà... No. L'únic perill era i és el dels hereus de Stalin. I l'únic paradís... el de les societats occidentals (on la socialdemocràcia proposa o vota i aplica lleis com els «Berufsverboten» o prohibició d'exercir càrrecs pagats amb diners públics si milites en partits «comunistes» o «terroristes»).

Un amic comentava que el tema del Congrés d'avui hauria hagut de portar com a títol: «L'intel·lectual i els poders». És possible. I, és clar, en tot cas, que aquest congrés expiatori ha marcat els trets de la recerca d'un nou disseny d'intel·lectual aparentment autònom, sense ideologia definida, sense partit, titella manipulada, carn de suport electoral, amic dels seus mentre els sigui fidelíssim... i exclòs de la terra sagrada (condemnat a la indiferència) el dia que es converteixi en crític o del partit (en abstracte) o de la multinacional que l'ha fixtat

i per a la qual treballa. Les estrelles indubtables del Congrés han estat aquests intel·lectuals empesos a trencar amb urgència amb un passat complex i a obrir-se de cames al paradís (mal definit però segur) que ofereixen els partits en el poder.

La llàstima és que l'orientació organitzativa del Congrés hagi recaigut en una pintoresca figura provinciana, que l'ha provincianitzat: em refereixo a Ricardo Muñoz Suay, neoconvertit (des d'un comunisme radical), que es permetia, tot comentant el seu passat polític, afirmacions d'aquest estil: «Mentre que als partits comunistes hi ha assassins, als partits socialistes hi ha xoriços». Ha estat una llàstima perquè, d'aquesta manera, Muñoz Suay ha donat una imatge estafeta del PSOE valencià, amb força pluralitat de veus contrastades, que ell ha reduït a una lamentable tragicomèdia de belles amants poderoses i seductores prematurament envellides. I crec, honestament, que els socialistes valencians, no s'ho mereixien.

Pregunta final: ¿Poden el Ministeri de Cultura i la Generalitat valenciana —amb vocació indiscutida de neutralitat— finançar sense cremar aquestes divertides orgies que sonen massa a tupinada? I ho dic des de

l'agraïment de qui ha estat convidat, entre massa pocs col·legues del Principat i del País Valencià. Perquè, com sempre, més enllà de les intencions dels organitzadors, t'adones que sorgeix l'ocasió d'un contacte, el dring d'un brindis, l'inici del coneixement de l'obra d'un altre.

Publicacions del Congrés: La reedició, acuradíssima i més completa, de l'obra de Luis Mario Schneider i Manolo Aznar Soler, *II Congreso Internacional de Escritores para la defensa de la cultura (1937)*, més un nou volum sobre el congrés de París de 1935, constitueixen la base dels bons materials editats d'aquesta commemoració. Hi ha, a més, les ponències i les comunicacions no llegides —el Congrés no ho havia previst— amb textos molt més crítics que els de les visceralment exposicions monolíticament anti-stalinistes. Entre aquestes ponències, la col·lectiva d'escriptors valencians —presentada per Joan Oleza i Jaume Pérez Montaner. Junt amb algunes intervencions notables (Miquel Moragas, Vázquez Montalbán, Roger Bartra), potser ha estat aquest gruit de ponències quasi clandestines el material més crític —«contrast de la balança»— del Congrés valencià de 1987... sobre el cost del qual circula una xifra no confirmada: cent milions. □